

ПОЛЕСЯ Т.Л.,

кандидат біологічних наук, доцент,
Координатор з впровадження
кредитно-трансферної системи ЄКТС
у Вінницькому національному
медичному університеті
ім. М.І. Пирогова,
м. Вінниця, Україна

ВПРОВАДЖЕННЯ ЄВРОПЕЙСЬКИХ СТАНДАРТІВ ВИЩОЇ МЕДИЧНОЇ ОСВІТИ У ВІННИЦЬКОМУ НАЦІОНАЛЬНОМУ МЕДИЧНОМУ УНІВЕРСИТЕТІ ім. М.І. ПИРОГОВА

POLESIA T.L. Implementation of European standards of Higher Medical Education in Vinnitsa National Medical University by M.I. Pyrogov. *The innovations of the European standards of higher medical education take place at the level of perfection of methods and organization of pedagogical process, science and clinical practice. Created department of monitoring of quality of education, the paradigm of state attestation is substantially changed - inculcated only state qualifying examination, «КРОК-2», preparation to the international testing from bases of medicine (IFOM) and examination from the foreign language of professional aspiration, the Medical simulations center is created, Study Training center of practical preparation of doctors, scientific activity of university is activated and the new are created scientifically are research centers.*

Key words: *the European standards, academic triad, pedagogical process, only state qualifying examination, Medical simulation center, Study Training center.*

ПОЛЕСЯ Т.Л. Впровадження європейських стандартів вищої медичної освіти у Вінницькому національному медичному університеті ім. М.І. Пирогова. *Стаття присвячена впровадженню європейських стандартів вищої медичної освіти у Вінницькому національному медичному університеті ім. М.І.Пирогова. Інноваційні технології європейських стандартів вищої медичної освіти відбуваються на рівні вдосконалення методів та організації педагогічного процесу, науки та клінічної практики. Створений відділ моніторингу якості освіти, суттєво*

змінено парадигму державної атестації – впроваджені єдиний державний кваліфікаційний іспит, «КРОК-2», підготовка до міжнародного тестування з основ медицини (IFOM) та іспит з іноземної мови професійного спрямування, створений Медичний симуляційний центр, Навчально-тренінговий центр практичної підготовки лікарів, активується наукова діяльність університету та створюються нові науково - дослідницькі центри.

Ключові слова: європейські стандарти, академічна тріада, педагогічний процес, єдиний державний кваліфікаційний іспит, Медичний симуляційний центр, Навчально-тренінговий центр.

ПОЛЕСЯ Т.Л. Внедрение европейских стандартов высшего медицинского образования в Винницком национальном медицинском университете им. М.И. Пирогова. Стаття посвящена внедрению европейских стандартов высшего медицинского образования в Винницком национальном медицинском университете им. Н.И.Пирогова. Инновационные технологии европейских стандартов высшего медицинского образования происходят на уровне усовершенствования методов и организации педагогического процесса, науки и клинической практики. Для контроля создан отдел мониторинга качества образования, существенно изменена парадигма государственной аттестации – внедрены единый государственный квалифицированный экзамен, «КРОК-2», підготовка к международному тестированию по основам медицины (IFOM) и экзамен по иностранному языку профессионального направления, создан Медицинский симуляционный центр, Учебно-тренировочный центр практической подготовки врачей, активизируется научная деятельность университета и создаются новые научно-исследовательские центры соответственно.

Ключевые слова: европейские стандарты, академическая триада, педагогический процесс, Медицинский симуляционный центр, Учебно-тренировочный центр практической подготовки врачей.

Вступ. В умовах глобалізації між постачальниками освітніх послуг світових країн відбувається конкуренція в галузі кадрових ресурсів, в тому числі й в медичній, тому пріоритетом підготовки висококваліфікованого спеціаліста є якість надання якісних освітніх послуг як на додипломному етапі навчання, так і протягом усього життя. В Ст. 3 Закону України «Про вищу освіту» наголошено, що «...Державна політика у сфері вищої освіти ґрунтується на принципах міжнародної інтеграції та інтеграції системи вищої освіти України в Європейській простір вищої освіти, за умови збереження і розвитку досягнень та прогресивних традицій національної вищої школи...» Факторами, що детермінували розвиток освітньої євроінтеграції є світові процеси глобалізації та інтеграції, становлення єдиного світового інформаційного простору, посилення конкуренції на ринку міграції освітніх послуг світу, посилення міграції на освітньому просторі країн Європи та світу, посилення міграції на ринках праці країн Європи та світу, необхідність вирішення проблеми нострифікації, легалізації, взаємознання дипломів. Забезпечення якості вищої медичної освіти є пріоритетним напрямком для всіх медичних університетів, адже згідно принципам автономії кожний медичний університет несе відповідальність за якість навчання студентів та підготовку медичних фахівців.

Процес об'єднання України в єдиний Європейський освітній простір вимагає зміни парадигми вищої освіти. Реалізація реформ вищої медичної освіти передбачає зміну системи навчального процесу, змісту, методів та технологій навчання, в основі яких є формування спільного Європейського освітнього і наукового простору, розробка єдиних критеріїв і стандартів у світлі основних документів Болонських угод [2]. В умовах глобалізації між постачальниками освітніх послуг світових країн відбувається конкуренція в галузі кадрових ресурсів, в тому числі й в медичній, тому пріоритетом підготовки висококваліфікованого спеціаліста є якість надання якісних освітніх послуг як на додипломному етапі навчання, так і протягом усього життя. Вхідження України в єдиний Європейський освітній простір

Мета роботи - висвітлення механізмів забезпечення якості на рівні шляхом впровадження європейських інноваційних технологій організації навчання у ВНМУ ім. М.І. Пирогова у світлі академічної тріади: педагогічний процес, наукові дослідження, клінічна практика – впровадження базових основ європейської кредитно-трансферної системи (ЕКТС), створення сумісного україно - корейського біотехнологічного центру на базі ВНМУ ім. М.І. Пирогова, нових науково-дослідницьких лабораторій, участь викладачів, студентів, наукових працівників ВНМУ ім. М.І. Пирогова у наукових дослідженнях, міжнародних наукових програмах («Темпус», «Горизонт 2020» та ін.), організація опанування практичних навичок в Медичному симуляційному центрі та Навчально-тренінговому центрі практичної підготовки лікарів, як альтернатива клінічним базам, що базуються в міських лікарнях, створення на базі Медичного симуляційного центру постійно

діючих курсів для тренування викладачів, що мають брати участь в контролі студентів складання об'єктивного структурованого клінічного іспиту (ОСКІ).

Основна частина. У ВНМУ ім. М. І. Пирогова для підвищення конкурентноспроможності та якості освіти впроваджені базові основи європейської кредитно-трансферної системи (ЄКТС) - поєднання педагогічного процесу, наукових досліджень та клінічної практики. Реалізується інноваційна система інтеграції практичної та науково-дослідницької діяльності, а саме - органічне поєднання педагогічного процесу, клінічної практики та наукових досліджень. Зміна парадигми вищої медичної освіти відбувається у ВНМУ ім. М.І. Пирогова шляхом адаптації національної та європейської систем вищої освіти згідно світових стандартів [8]. Інновації у ВНМУ ім. М.І. Пирогова відбуваються на основі «Стандартів Європейського простору вищої освіти (ЄПВО)» у світлі академічної тріади [6]: педагогічний процес, наука, клінічна практика.

В сучасних умовах основною базою вищої медичної освіти є практико-орієнтоване навчання. Успішність процесу практико-орієнтованого навчання неможливе без використання сучасних інноваційних технологій. Сучасні педагогічні технології полягають в Компетентносному підході до навчання та надання якісних освітніх послуг [5].

Інновації організації навчального процесу - впровадження сучасних форм контролю та моніторингу знань студентів (відділ моніторингу якості освіти), нові технології освіти (іспити, нова система результатів успішності, електронний журнал успішності, дистанційна форма тощо). Згідно відповідних Наказів МОН та МОЗ України впродовж 2006 - 2019 років у ВНМУ ім. М.І. Пирогова були реалізовані основні положення європейської кредитно-трансферної системи (ЄКТС) та впроваджені ключові документи, відбулась коадаптація національної та європейської системи освіти згідно світових стандартів (модульне викладання дисциплін, надання кредитів дисциплінам та зарахування їх успішним студентам, рейтингова система оцінювання знань студентів за шкалою ECTS) [3].

У ВНМУ ім. М. І. Пирогова реалізується інноваційна система інтеграції практичної та науково-дослідницької діяльності, а саме - органічне поєднання педагогічного процесу, клінічної практики та наукових досліджень. Забезпечення якості вищої медичної освіти є пріоритетним напрямком ВНМУ ім. М. І. Пирогова, адже згідно Закону України «Про вищу освіту» та реалізації принципів європейської системи освіти по завершенні навчання випускник отримує диплом та додаток до диплому спеціаліста європейського зразка, що має бути визнаним в європейських країнах наших вузів - партнерах. У світлі забезпечення якості освіти у ВНМУ ім. М.І. Пирогова створений відділ моніторингу якості освіти для перевірки знань та готовності студентів до складання тестових завдань Крок 1, Крок 2 та Крок 3, також введені класичні комісійні іспити на кафедрах, що викладають відповідні дисципліни.

З метою забезпечення якості навчання у ВНМУ ім. М.І. Пирогова запроваджено інформаційну систему обліку і моніторингу відвідування занять та успішності студентів «Електронний журнал успішності», що забезпечує відкритий доступ до оцінки навчальних досягнень студентів і реєстрів науково-педагогічних працівників. Викладачами університету створюються та реалізуються типові освітні програми нового покоління, затверджені МОЗ України.

Згідно інноваціям щодо забезпечення якості підготовки МОЗ України у 2017-2018 р. було запропоновано проведення моніторингового міжнародного дослідження для вітчизняних студентів з фундаментальних дисциплін з використанням іспиту IFOM BSE (International Foundations of Medicine. Basic Science Exam), метою якої є оцінка рівня компетентності майбутніх лікарів порівняно зі світовими стандартами. Центром тестування при МОЗ України спільно з NBME (США) проведено іспит IFOM CSE у комп'ютерному web-форматі англійською мовою.

Слід відмітити, що по результатам іспитів IFOM CSE 1 іноземний студент (Кенія) із ВНМУ ім. М.І. Пирогова подолав критерій NBME щодо відповідності рівня професійної лікарської компетентності (602 бали). У 2019 р. МОЗ України планує продовжити інновації в медичній освіті, а саме - запровадження Єдиного державного кваліфікаційного іспиту (ЄДКІ), що базується на обов'язкових компонентах: I етап (3 рік навчання) - Крок 1+ (визначення рівня компетентності іноземної мови професійного спрямування тестування), тестування з IFOM BSE, II етап (5 рік навчання – для стоматологічного та фармацевтичного факультетів) - КРОК 2 та ОСП(К)І, II етап (6 рік – для медичного факультету) - КРОК 2, тестування IFOM CSE та ОСП(К)І. Викладачі університету завчасно проводять тренінгові консультації українськомовним студентам англійською мовою з відповідних дисциплін КРОК 1 та КРОК 2 сумісно з тьюторами - студентами з проекту програми «Екватор».

На нашу думку, дуже проблематичним є питання щодо оцінки рівня компетентності майбутніх лікарів проведення тестувань саме англійською мовою, адже за Законом України «Про освіту» ст. 7. 1. мовою [1] освітнього процесу в закладах освіти є державна мова, Законом України «Про вищу освіту» ст. 48. 1. мовою навчання у вищих навчальних закладах України є державна мова, тому визначення рівня компетентності має проводитись державною мовою. У ВНМУ ім. М.І. Пирогова відбувається підготовка майбутніх фахівців для зарубіжних країн на рівні світових стандартів англійською мовою викладання [4]. Щороку збільшується прийом студентів – іноземців з англійською мовою навчання, динаміка прийняття студентів - іноземців щороку збільшується та поширюється географія країн, з яких прибувають іноземні абітурієнти (з 25 студентів – іноземців у 2004-2005 н. р. до 600 студентів у поточному році). Всього в університеті навчається біля 3000 студентів – іноземців з англійською мовою навчання з 67 країн світу.

У ВНМУ ім. М.І. Пирогова відбуваються інновації в організації клінічної практики. З метою покращення практичної підготовки студентів на базі ВНМУ ім. М.І.Пирогова створені Медичний симуляційний центр та Навчально-тренінговий центр практичної підготовки лікарів. Тренувальний центр для опанування практичних навичок студентами та інтернами з клінічних дисциплін. Студенти та лікарі – інтерни опановують практичні навички та вміння на базі сучасних тренажерів (у т.ч. комп'ютерних програми «СКІФ»), муляжів, фантомів, імітаторів для діагностики, лікування та профілактики різних нозологій, Інтернет-технології з наданням пріоритету загальній практиці – сімейній медицині. У ВНМУ ім. М. І. Пирогова впроваджено симуляційне навчання, яке проводиться із використанням інтерактивних технічних засобів та відкриті нові симуляційні центри. Одночасно розширюється матеріально-технічна база навчально - тренінгових центрів практичної підготовки університету. Законом України «Про вищу освіту» передбачено створення університетських клінік та університетських лікарень.

На даний час у ВНМУ ім. М.І. Пирогова реалізується проект створення університетської лікарні на базі міської клінічної лікарні, що потребує значних обсягів фінансування. Нині основними клінічними базами університету, що здійснюють підготовку фахівців є міські лікарні. Слід відмітити, що за пропозицією МОЗ України щодо ліцензування лікарів на базі Медичного симуляційного центру ВНМУ ім. М.І. Пирогова створюється нова система безперервної медичної освіти та безперервного професійного розвитку фахівців медичної галузі.

Значно активується наукова діяльність університету та наукові дослідження - сертифіковані 9 наукових лабораторій, на кафедрах університету виконуються науково-дослідні роботи, впроваджені результати патентно-ліцензійної діяльності співробітників університету, готуються нові науково-педагогічні кадри в аспірантурі, магістратурі, клінічній ординатурі. На базі ВНМУ ім. М.І. Пирогова за сприяння Посольства Південної Кореї із залученням Подільського регіонального центру онкології корейською біотехнологічною компанією «Well Marker Bio Co» буде створений сумісний україно - корейський біотехнологічний центр, основною задачею якого буде розробка нових протиракових препаратів з повним циклом дослідження (на експериментальному та клінічному рівнях). До проекту, розрахованому на 10 років, залучені науково – педагогічні працівники та студенти університету. У ВНМУ ім. М.І. Пирогова впродовж 70 років існування створені та функціонують численні наукові школи, медико-біологічні лабораторії по створенню та випробуванню нових лікарських засобів, патентуються чисельні наукові розробки, проводяться науково-практичні конференції, семінари, функціонують спеціалізовані вчені ради, активно виконуються кандидатські та докторські дисертації на здобуття наукових ступенів докторів філософії та докторів наук, видаються монографії, підручники, наукові публікації, збірники наукових праць студентів та молодих вчених. У ВНМУ ім. М.І. Пирогова створено інституційний депозитарій, який є одним із дієвих кроків у

напрямку дотримання академічної доброчесності та неправомірного використання чужих творів, а також з метою оприлюднення праць співробітників університету.

Відомо, що особливість якості медичної освіти, значною мірою залежать від викладача вищої медичної школи – ключової фігури освітнього процесу, котрий повинен бути не лише конкурентоспроможним професіоналом найвищого ґатунку, але й науковцем та лікарем. Для залучення викладачів до наукової та лікувальної роботи згідно ст. 56 Закону України «Про вищу освіту» у ВНМУ ім. М.І. Пирогова зменшено педагогічне навантаження для викладачів до 600 годин. Викладачі, студенти, наукові працівники ВНМУ ім. М.І. Пирогова приймають участь у міжнародних освітніх та наукових програмах (програма Темпус), «Горизонт 2020», у програмах обміну студентами, аспірантами, докторантами, проведення спільних наукових досліджень, укладаються нові договори про співробітництво, встановлені прямі зв'язки з вищими навчальними закладами Європи, науковими установами, міжнародними організаціями тощо.

Висновки. Освітні реформи у вищих медичних навчальних закладах України та країнах Європи відбуваються в своїх національних рамках, але з дотриманням алгоритму європейських стандартів вищої освіти [6]. В процесі інновацій європейських стандартів вищої освіти у Вінницькому національному медичному університеті ім. М.І.Пирогова відбулась коадаптація національних та світових технологій, що надає можливість кожному студенту шанс здобути освіту європейського рівня, стати конкурентоспроможним фахівцем та мати можливість вільного вибору місця праці у будь-якій країні. У новій стратегії розвитку медичної освіти якість медичних послуг реформованої системи охорони здоров'я визначається у першу чергу якістю підготовки лікаря, адже медичні кадри – це стратегічний капітал [7]. Ціль реформування вищої медичної освіти України – випуск конкурентоздатних на світовому ринку праці спеціалістів.

Список використаних джерел:

1. Закон України «Про вищу освіту» від 01.07.2014 року № 1556-VII (Редакція станом на 01.07.2014 року). – zakon. Rada.gov.ua.
2. Довідник користувача ЄKTC 2009. Брюссель, 6 лютого 2009 р. – <http://www.bologna2009benelux.org>.
3. Європейська інтеграція вищої освіти України у контексті Болонського процесу. Тематичний випуск часопису “Вища освіта України” № 3, додаток 2. – К., 2015. – 281 с.
4. П'яницький Ю. С., Мельник І. В., Поліщук М. О., Фисун Ю. І. Організація навчального процесу у вищих навчальних закладах Міністерства охорони здоров'я України в умовах впровадження Закону України «Про вищу освіту» (за підсумками моніторингу в 2016 р.) ISSN 1681-2751. МЕДИЧНА ОСВІТА. 2016. № 2 С. 29–35.

5. Рекомендація Комітету міністрів Ради Європи щодо державної відповідальності за вищу освіту та науково-дослідну діяльність (2007), http://www.coe.int/t/dg4/highereducation/News/pub_res_EN.pdf
6. Стандарти і рекомендації щодо забезпечення якості в Європейському просторі вищої освіти. Нова редакція - Ухвалено на Міністерській конференції у Єревані 14-15 травня 2015 року
7. <https://health.unian.ua/country/2324814-medichna-reforma-v-ukrajini-scho-zminitsya-z-1-sichnya-2018-roku.html>

Transliteration of References:

1. Zakon Ukrainy «Pro vyshchu osvitu» vid 01.07.2014 roku № 1556-VII (Redaktsiia stanom na 01.07.2014 roku). – zakon. Rada.gov.ua.
2. Dovidnyk korystuvacha YeKTS 2009. Briussel, 6 liutoho 2009 r. – <http://www.bologna2009benelux.org>.
3. Yevropeiska intehtratsiia vyshchoi osvity Ukrainy u konteksti Bolonskoho protsesu. Tematychnyi vypusk chasopysu “Vyshcha osvita Ukrainy” № 3, dodatok 2. – K., 2015. – 281 s.
4. Piatnytskyi Yu. S., Melnyk I. V., Polishchuk M. O, Fysun Yu. I. Orhanizatsiia navchalnoho protsesu u vyshchykh navchalnykh zakladakh Ministerstva okhorony zdorovia Ukrainy v umovakh vprovadzhennia Zakonu Ukrainy «Pro vyshchu osvitu» (za pidsumkamy monitorynhu v 2016 r.) ISSN 1681-2751. MEDYChNA OSVITA. 2016. № 2 S. 29–35.
5. Rekomendatsiia Komitetu ministriv Rady Yevropy shchodo derzhavnoi vidpovidalnosti za vyshchu osvitu ta naukovo-doslidnu diialnist (2007), http://www.coe.int/t/dg4/highereducation/News/pub_res_EN.pdf
6. Standarty i rekomendatsii shchodo zabezpechennia yakosti v Yevropeiskomu prostori vyshchoi osvity. Nova redaktsiia - Ukhvaleno na Ministerskii konferentsii u Yerevani 14-15 travnia 2015 roku
7. <https://health.unian.ua/country/2324814-medichna-reforma-v-ukrajini-scho-zminitsya-z-1-sichnya-2018-roku.html>

POLESIA T.I.

Candidate of Biological Sciences, Associate Professor, Coordinator for the implementation of the credit transfer system ECTS at Vinnytsia national medical university by M.I. Pyrogov, Vinnytsia, Ukraine
E-mail: polesia_tl@ukr.net

IMPLEMENTATION OF EUROPEAN STANDARDS OF HIGHER MEDICAL EDUCATION IN VINNITSA NATIONAL MEDICAL UNIVERSITY BY M.I. PYROGOV

<https://doi.org/10.38014/osvita.2021.88.02>